TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ'NİN (ESKİ TKP) BETON-İŞ SENDİKASI

21 Ekim 2026

Yıldırım Koç

Beton-İş Sendikası Başak Kiremit ve Merinerit'te örgütlendi...

"Beton-İş Izmir ve Eskişehir'de hızla örgütleniyor,,

Beton-İş Başak Kiremit'te irade beyanı istedi

★ SENDİKA BAŞKANI ÖRGÜTLENMELER ÜZERİNE AÇIKLAMA YAPTI

Beton-İş, Bursa Bölge Temsilciliğini açtı

1975-1980 döneminde Türkiye'de sosyalist örgütlenmelerin sendikal bölünme ve çatışmalara yol açmasının bir örneği de Beton-İş Sendikası'nda yaşandı.

Mayıs 1975-Aralık 1977 döneminde DİSK yönetiminde Türkiye Komünist Partisi yandaşları hakimdi. TKP, sendikacılık alanında hakimiyet kurma çabasıyla, DİSK'e bağlı ve TKP'nin kontrolünde olmayan Keramik-İş'e karşı, Beton-İş Sendikası'nı kurdurdu.

Keramik-İş (Türkiye Keramik Çimento Porselen Tuğla ve Toprak Sanayi İşçileri Sendikası) 21 Mayıs 1968 tarihinde kuruldu. 1 Haziran 1973 günü yapılan olağanüstü genel kurulda TÜRK-İŞ'ten ayrılma ve DİSK'e üye olma kararı alındı.

DİSK'e bağlı Keramik-İş Sendikası'nın genel başkanlığını TİP yandaşı Mustafa Aktulgalı üstlenmişti. TKP'liler, bu yönetimi değiştirmek için büyük bir çaba gösterdiler. Sendikanın genel kurulu 25–27 Temmuz 1976 günleri olağanüstü olarak toplandı. Genel kurul öncesinde DİSK Genel Sekreter Yardımcısı TKP'li Aydın Meriç "işyeri işyeri dolaşarak, yönetimin değiştirilmesi yönünde baskılar" uyguladı ve "eski yönetimin seçilmesi halinde, DİSK olarak sendikaya hiçbir yardımda bulunmayacaklarını" söyledi. (İlhan Akalın, *DİSK Kısa Tarih 1960-1970*, Öteki Yay., Ank., 1995;126)

DİSK'in yönetiminde etkili olan TKP'liler, TİP'li Mustafa Aktulgalı'nın genel başkanlığını yaptığı DİSK üyesi Keramik-İş'in karşısında Beton-İş'i kurdurttular.

Beton-İş (Çimento Seramik Tuğla Kiremit Çimento ve Topraktan Mamul Yapı Malzemeleri Sanayii İşçileri Sendikası) 23 Ağustos 1976 günü İzmir'de Türkiye Beton-İş adıyla kuruldu. 21 Ağustos 1977 günü yapılan genel kurulunda, Çalışma Bakanlığı'nın talebi üzerine, adındaki "Türkiye" sözcüğü çıkarıldı. Genel Kurul, Beton-İş'in DİSK'e katılmasına karar verdi, ancak bu üyelik gerçekleşmedi. Beton-İş, Ankara, Adana, Bursa ve Bartın'da şube kurdu ve çalışmalarını 12 Eylül 1980 tarihine kadar sürdürdü. (*Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi*, Cilt 1, İst., 1996;162)

TİP'in ve Kurtuluş Hareketi'nin Denetimindeki Keramik-İş

Keramik-İş Sendikası'nın yönetiminde 1975-1976 yıllarında Türkiye İşçi Partisi yandaşları varken, Kurtuluş Hareketi bir süreç içinde Keramik-İş'e hakim oldu:

Kurtuluş Hareketi'nin önder kadrosundan Şaban İba bu durumu şöyle anlatmaktadır: "Daha sonra İstanbul' da Keramik-İş ve ardından Limter-İş yönetiminde etkili olduk." (*Kurtuluş Kendini Anlatıyor 1, Kurucular,* Dipnot Yay., Ankara, 2016;349)

Kurtuluş Hareketi'nin kadrolarından Hüseyin Soylu, bu süreci daha ayrıntılı olarak anlatmaktadır:

> "Keramik-İş bizim için netameli bir konuydu çünkü Kemal Karaca olayı yeni yaşanmıştı. Keramik-İş'ten sadece Mustafa Aktulgalı ve Sarıyer'den Mehmet Kurtuluşçuydu. Aktulgalı daha önce TİP Merkez yöneticisi ve DİSK Başkanlar Kurulu üyesiydi, onun dışında gücümüz yoktu. Keramik-İş'in kongresi oldu, Dev-Yolcu arkadaşlar kongreyi aldı. Çünkü onlar Ak Çimento'da örgütlülerdi. Sonraki süreçte kavgalar, gürültüler başladı. Kongreyi aslında onlar kazanmış olsa da hukuksal süreçte sorunlar vardı. Sendikal faaliyetin bir kısım boşluklarından yararlanarak Keramik-İş'i biz aldık. Avukat Fehmi Bayraktaroğlu, o zaman işçi faaliyetlerinde yer alan Müfit arkadaşımız ve başka bazı arkadaşlar dövülüp sendikaya alınmıyor, anahtarları geri alınıyor. Sendikanın genel merkezi de Sultanahmet Adliyesi'nin karşısındaydı. O zaman benim hareketle aramın kopmaya başladığı zamanlardı. Ahmet Kaya, Artist Mustafa, Faruk Ağca ve bir kısım arkadaş, misilleme olarak Keramik-İş'e gitmiş, bu sefer de onlar hırpalanmış. En sonunda bana bu sorunu çözmem teklif edildi, ben yanıma aldığım arkadaşlarla beraber Keramik-İş'in genel merkezine gittim. Kapıyı çaldım, selam vererek oturdum. Sohbet ettik, "Ne yapacağız şimdi, yine eski günlere mi döneceğiz? Yasal prosedür gereği biz burayı almışız, bu sendika

bizim" diyerek anlattım. Sonuçta gönüllü bir temelde onları ikna ettim. Anahtarları aldım, arkadaşlar çıkıp gittiler. Keramik-İş ondan sonra bizim oldu." (*Kurtuluş Kendini Anlatıyor 6, Sevdaların Yangınından Geçtik*, Dipnot Yay., Ankara, 2018;148)

Kurtuluş Hareketi'nin kadrolarından Şevket Karakuş'un bu konudaki anlatımları da aşağıdadır:

"1978 yazında bana stajı bırakmamı, öğrenci gençlikten ayrılıp işçi-emekçi faaliyetine gitmemi önerdiler. Bunu kabul etmedim. Ben stajı bitirmeyi düşündüğümü söyledim. Bu çok sıkıntı olmadı. Kampanyadan sonra beni Keramik-İş kongresine gönderdiler. Bizimkiler, Mustafa Aktulga'yı destekleyip Keramik-İş'i tepeden ele geçirmiş. Hatta kongrede birileri güvenlik almış. Bana 'Gideceksin Keramik-İş'e, orada duracaksınız' dediler. Yirmi kadar kişi gittik biz. Keramik-İş Sultanahmet'teydi ve Keramik-İş'in arkasında Balıkesir Öğrenci Yurdu vardı. Gittik, Büyükçekmece Çimento Fabrikası'ndan işçiler bastı Keramik-İş'i. Kapının arkasına barikat kurduk, kapı kırılıyor. Girdikleri an kan çıkacak. Gelenler Dev-Yol'dan arkadaşların etkilediği çimento işçileri. Biz ise öğrenciyiz. Sendikadan bir tek sekreter var, başka kimse yok. Biz orada güvenlikçiyiz sözde, sorumlu da benim. Almışım başıma belayı. Arkadan Balıkesir Öğrenci Yurdu'ndan Dev-Solcu arkadaşlara seslendim. Silahları onlara verip polisi aramalarını söyledim. Polisler geldi, hepimizi Sultanahmet Polis Karakolu'na götürdü. Güzelce gittik orada muhabbet, sohbet derken iş bitti. Sonra oraya, benim daha sonra tanıdığım, Celal Abi'yi DİSK 14.Bölge temsilcisi olarak koydular. Sorun şiddetsiz çözüldü. (*Kurtuluş Kendini Anlatıyor 6, Sevdaların Yangınından Geçtik*, Dipnot Yay., Ankara, 2018;368)

TKP'lilerin DİSK Yönetiminden Uzaklaştırılması Sonrasında DİSK Genel Kurul Çalışma Raporu'nda Beton-İş Konusu

DİSK Yönetiminde 1977 yılının son çeyreğinden ortaya çıkan sorunlar sonrasında 22-26 Aralık 1977 günleri toplanan 6. Genel Kurul'da TKP yandaşları yönetimden tasfiye edildi. DİSK'in 25-30 Haziran 1980 günleri toplanan 7. Genel Kurulu'na sunulan *Çalışma Raporu*'nda, TKP'nin hakim olduğu dönemde DİSK yönetiminin Beton-İş Sendikası ve benzer sendikalar konusundaki tavrı aşağıdaki şekilde eleştirildi:

"Sendika muhalefetini, sendikaları tahrip ederek iş göremez hale getirme olarak anlayanlar, bu tür muhalefetleri desteklemekten kaçınmayanlar, giderek DİSK üyesi sendikaların karşılarında sendikalar kurdurmuşlar ve bunları açıkça desteklemişlerdir.

"Böylece birlik sözünden ne anladıklarını göstermişlerdir.

"DİSK Genel Sekreteri Fehmi Işıklar'ın 18.5.1978 tarih ve 978/1003 sayılı genelgede tüm örgüte gönderdiği bu durum şöyle belirtilmiştir:

"… DİSK 11 yılı aşkın mücadele süreci içerisinde karşısına dikilen engelleri disiplin ve örgüt bütünlüğü içinde aşabilmiştir. Önümüzdeki dönem içerisinde bu niteliğini daha da geliştirecektir.

"Son zamanlarda bazı yönetici durumundaki kişiler, bilerek işçi sınıfının birliğini kundaklamakta ve örgütlenmeyi sabote etmekte, bazı kişiler de bilgi yetersizliği nedeniyle, DİSK bünyesinde örgütlü üye sendikalar olduğu halde, bağımsız sendikaların örgütlenmesine yardımcı olduğu bilgileri merkezimize ulaşmaktadır.

"Gene son günlerde, üye olmadıkları halde bazı sendikalar kendilerini DİSK'e üye olarak gösterip örgütlenme çabası içerisine girdikleri anlaşılmaktadır.

"KERAMİK-İŞ sendikasının karşısına BETON-İŞ,

"DEVRİMCİ SAĞLIK-İŞ sendikasının karşısına TÜM HAS-İŞ,

"TEKGES-İŞ sendikası karşısına YENİ GES-İŞ

"Sendikaları, DİSK üyesi olmadıkları halde DİSK'in üyesi olduklarını söyleyerek örgütlenmek istemektedirler.

"DİSK'e bağlı bir sendika varken, bir başka bağımsız sendikanın örgütlenmesine yardımcı olmak, tüzüksel bir suç niteliği taşımaktadır.

"Genelgenin varlığına, 6. Genel Kurul kararlarına, Ören Kararlarına rağmen DİSK dışı sendikaları DİSK üyesi sendikalar karşısında örgütlemeye çalışanların sendikal birlik anlayışları tüm açıklığıyla sergilenmiştir.

"Bu konuda Genel Yönetim Kurulunun 14-16/2/1979 tarihli toplantısı sonucu yayınlanan karar metninde belirtildiği gibi; işçi sınıfı adına davrandığını ileri süren bir siyasal eğilimin sendikalara yansıyan bu çarpık tavrı, objektif olarak burjuvazinin, sendikaların gücünü kırmak, etkisiz duruma getirmek, demokratik kitle örgütlenmesini durdurmak, mevcut örgütleri dağıtmak 'stratejisi' ile çakışmıştır.

"6. Genel Kurul sonrası, egemen sınıfların saldırılarının alabildiğince arttığı, sendikal merkezlerin, şubelerinin, DİSK'in çeşitli vesilelerle arandığı, yöneticilerin günlerce gözaltında kaldığı, sendikal

örgütlenmelerde saldırılara uğranıldığı bir dönemde, örgütsel yapımızın içinde geliştirilen ve geliştirilmek istenen disiplinsizlikler bir dönemin çocukluk hastalığı olarak geride kalacaktır. Bu yanlışlar sınıf mücadelesi ve örgütsel yapımız içerisinde sürekli değerlendirilecek, asla unutulmayacaktır." (DİSK, *DİSK 7. Genel Kurulu Çalışma Raporu,* İstanbul, 1980;325-326)

TİP'in Beton-İş Sendikası'na Tepkisi

Türkiye Komünist Partisi'nin hakim olduğu DİSK yönetiminin, TİP'lilerin hakim olduğu Keramik-İş Sendikası'na karşı bağımsız Beton-İş Sendikası'nı kurdurmasına, Yalçın Küçük, TİP'in yönetimindeki *Yürüyüş Dergisi*'nin 30.11.1976 tarihli sayısında aşağıdaki şekilde karşı çıktı:

"Büyük Burjuvazi ve Mücadele.

"İşçi sınıfının devrimci ekonomik mücadele örgütü var: DİSK. Şimdi DİSK, DİSK üst yönetiminin eliyle ne hale getiriliyor. Somut örnekler gerek. Orta sayfada bir taze örnek sergileniyor. DİSK üst yönetimi Beton-İş adında yeni bir sendika kuruyor. Yeni sendika kurmak ve örgütlemek DİSK'in görevi. Böyle söylenebilir. Ancak bu işkolunda kesinlikle böyle söylenemez. Bu işkolunda Beton-İş adı altında yeni bir sendika kurmak, kelimenin tam anlamıyla, bölücülük yapmak. DİSK üst yönetimi bugün, kelimenin tam anlamıyla, bölücülük yapıyor. Çünkü bu işkolunda DİSK'e bağlı bir sendika var: Keramik-İş. Keramik-İş, DİSK'in üyesi. DİSK'in, aynı işkolunda yeni bir sendika kuracak yerde, kendisine bağlı sendikanın güçlenmesini istemesi gerekmez mi? Gerekir, ama DİSK üst yönetimi bunu istemez. Çünkü sosyalistlerin etkin ve görev başında olduğu sendikalarda, DİSK üst yönetiminin çeşitli tüzük oyunları, yasadışı oyunları Keramik-İş'te sökmedi. Sonuç vermedi. Bu yüzden DİSK üst yönetimi, kendisine bağlı bir sendikayı yenebilmek için bir sarı sendika kurmaya çalışıyor. DİSK üst yönetimi açıkça bölücülük yapıyor. İşçi sınıfının birliğinden söz edenlerin geldikleri noktaya bakın." (*Yürüyüş*, sayı 86, 30.11.1976)

Yürüyüş Dergisi'nin aynı sayısında DİSK yönetimi ile Beton-İş arasındaki ilişkiler daha ayrıntılı olarak aşağıdaki biçimde ele alındı:

"DİSK 3. Bölge ve İGD, Keramik-İş'e Karşı Sendika Örgütlüyor.

"Türkiye'de sendikal hareket içinde her gün 'birlik' çağırılarıyla bölücülük suçlamalarını sağa sola sıçratmaya çalışanların gerçek niyet ve amaçları gün geçtikçe daha açık bir biçimde ortaya çıkıyor. Ege'de Keramik-İş'e karşı yapılanlar son ve en somut örneklerden biri, Keramik-İş'in bugünkü yönetimini bir türlü sindiremeyenler, çıkar yolu, bu sendikaya karşı ayrı sendika örgütlemekte buluyorlar. Hem de 'DİSK'in bütünlüğü' naralarını her gün atarak. Aşağıda, söz konusu bölücü ve tasfiyeci girişimlerin Ege'de nasıl geliştiği ve açığa çıktığı ortaya konmaktadır.

"Turgutlu, toprak sanayii açısından Ege bölgesinin en önemli ilçesi. İrili ufaklı 38 tane kiremit, tuğla, beton direk imal eden fabrika var. Bu fabrikalarda kış aylarında iki bin, sezon başlarında ise altı yedi bin dolayında işçi çalışıyor. Bu işkolunda kalifiye olmayan ve bedeni çalışması ağır basan işçi sayısı oldukça yüksek. Eskiden, yılın sadece birkaç ayında sürdürülebilen üretim, şimdi yılın önemli bir bölümünde, hatta kimi işyerlerinde bütün yıl devam ediyor. Teknoloji sürekli yenileniyor. Bu işkolunda görülen sermaye yoğunlaşması işyerlerini ve işçi sayısını sürekli büyütüyor. Bu gelişme eski usullerle üretimi olanaksız kılıyor.

"İşçiler, yıllardan beri Türk-İş'e bağlı Çimse-İş üyesi. Her toplu sözleşme döneminde sendika değiştirme eğilimleri güçleniyor. Bundan önce Keramik-İş Sendikası'nın İzmir Şube yönetimini elinde tutan kişiler, işçiler Keramik-İş için iki bin kadar imza toplayıp sendikaya ilettikleri halde, bu talebi karşılamamışlar. Şu anda yürürlükte bulunan sözleşme 31 Aralık'ta sona eriyor. İşçiler yine arayış içinde. Çimse-İş bugüne kadar bir şey vermemiş işçilere. Patronlarla kol kola işçilerden aidat toplamaktan başka dertleri yok. Son sözleşmede iki yıl için toplam 31 lira zam alınabilmiş. Hem de uzun bir grevden sonra.

"BETON-İŞ Mİ. BETON KAZIK MI?

"İşçilerin aradığı, DİSK'e bağlı bir sendika. Kimi Kiremit-İş diyor, kimi Keramik-İş. Tam bu sırada yeni bir sendika kuruluyor. Sendikanın propagandası 'DİSK'e bağlı Beton-İş' olarak yapılıyor. Önceleri işler iyi gidiyor. Yollara, duvarlara 'DİSK-BETON-İŞ' yazıları yazılıyor. Bir işyerinde çoğunluk elde ediliyor. Ancak kimi işçiler bazı sorular sormaya başlıyorlar. 'Biz DİSK'e bağlı Beton-İş diye bir sendika duymadık' diyorlar. İşler işte bu noktada biraz karışıyor.

"Kasaba ölçüsünde birtakım kişilerin böylesi bir oyuna kendi başlarına girmeleri elbette mümkün değildi. Nitekim işin altı biraz kurcalanınca İGD (TKP'nin yönettiği İlerici Gençler Derneği,YK) çıkıyor ortaya. Mitinglerde sosyalistlere saldıran, işaret alınca sendika lokallerini basan İGD. Derneğin Turgutlu Şube Başkanı başta olmak üzere İGD tüm kadrolarıyla 'DİSK'e bağlı (?) Beton-İş'i örgütlemeye girişiyor. Ancak İGD'yi tanıyanlar, İGD'nin

de kendi başına böyle bir şeye kalkışamayacağını biliyorlar. Zira İGD hiçbir konuda bağımsız tavır alabilen örgüt değil. Suni teneffüsle yaşamaya çalışıyor.

"Kuşkuya kapılan işçiler sağdan soldan sendikayı soruşturmaya başlıyorlar. Ve sendikanın DİSK'e bağlı olmadığını, kasasında beş kuruş parası bulunmadığını, hiçbir yerde sözleşme imzalamadığını, aidat geliri olmadığını öğreniyorlar. Bu defa taktik değiştiriliyor. 'Keramik-İş Sendikası'nın TİP'liler tarafından ele geçirildiği, bu sendikanın işçi sınıfının birliğini bozucu bir politika izlediği ve yakında DİSK'ten atılarak yerine Beton-İş'in DİSK'e alınacağı' söyleniyor. Ayrıca '600 bin lira paraları olduğunu ve DİSK'in maddi, manevi desteğine sahip bulunduklarını', hatta Beton-İş'i DİSK'in kurduğunu açıkça söylemekte hiçbir sakınca görmüyorlar

"İşçiler Çimse-İş'ten istifa ettirilmek üzere İzmir'e götürülüyorlar. Gidilen yer bir Noterin hazır beklediği DİSK 3üncü Bölge Temsilciliği. Bölge Temsilcisi bizzat ilgileniyor işçilerle. Bir soru üzerine 'Beton-İş'in DİSK'e bağlı olmadığını, ama yakında DİSK saflarına katılacağını ve bütün işçilerin DİSK'in güvencesi altında' olduğunu söylüyor. Bölge Temsilcisi çok ilginç bir kişi. Kendisini ve sendikal mücadeledeki 'üstün başarılarını' ayrı bir yazıda sergilemeyi bir görev sayıyoruz. İşçilerin daha sonraki günlerde Beton-İş'ten ayrıldıklarına bakılırsa, kendi işyerlerini koruyamayan, yaptığı toplu sözleşmeleri uygulatamayan Bölge Temsilcisinin verdiği 'güvenceye' pek güvenmedikleri anlaşılıyor. Aynı günlerde basında yer alan bir demecinde 'Şimdilik isimlerini açıklamayı sakıncalı gördüğümüz iki bağımsız sendika daha DİSK'e katılacaktır' buyuruyor Bölge Temsilcisi. Bu sendikalardan biri Beton-İş.

"Küçük Bir Ayrıntı

"Beton-İş'in örgütlenme çalışmalarını duyan Çimse-İş Şube Başkanı birtakım isimlerle işverene başvuruyor. İşten atılmalarını istiyor. İşveren vekilinin cevabı çok ilginç: 'Sorun bizi ilgilendirmiyor. Biz işçilerin sendika seçme özgürlüğüne saygılıyız.' Göz yaşartıcı bir cevap. Ama anlamlı da. İşyeri beheri beş bin liraya satılan 105 beton direk üretiyor günde. Çalışan işçi sayısı dört yüze yakın ve bütün yıl üretim yapılıyor. İşveren vekilinin cevabı, sendika seçme özgürlüğünden çok, gelecek sözleşmede kasasında beş kuruş parası bulunmayan, grev silahını kullanamayacak ve pazarlık gücü olmayan bir sendikayla karşı karşıya oturmak hesabına dayalı.

"Oyun İçinde Oyun

"Beton-İş bir talebi karşılamak için değil; belli hesaplarla kurulmuş bir sendikadır. Bu hesapların politik yanı ağır basmaktadır. Ve muhtemeldir ki İGD'nin de, DİSK Bölge Temsilcisinin de çaplarını çok aşmaktadır. Oyunu tezgahlayanlar amaçlarını gizlemeye gerek duymuyorlar. 'Keramik-İş TİP'lilerin eline geçmiştir. DİSK'ten atılacak ve yerine Beton-İş alınacaktır.' Keramik-İş halen DİSK'in üyesidir ve DİSK'in Bölge Temsilcisi Keramik-İş de dahil olmak üzere tüm DİSK'e bağlı sendikaların temsilcisidir. Görevi kendisine gelen örgütlenme taleplerini ilgili sendikaya iletmektir. Ağızlarını açtıklarında işçi sınıfının birliğinden dem vuranlar, başkalarını bu birliği bozmakla suçlayanlar açıkça, gizlemeye dahi gerek duymaksızın DİSK'e bağlı Keramik-İş karşısında bağımsız bir sendika örgütlüyorlar.

"Akılları sıra, DİSK imajından yararlanıp Beton-İş Sendikasını örgütleyeceklerdi. Daha sonra Beton-İş DİSK'e katılacak ve daha önce Petrol Kimya İş olayında olduğu gibi Keramik-İş'e 'buyur iltihak et' denilecekti. Gerek olursa SİSK (Sosyalist İşçi Sendikaları Konfederasyonu,YK) masalını yeniden piyasaya sürebileceklerdi.

"Her Zaman Papaz Pilav Yemez.

"Oyun bozuldu. İşçiler kendi bilinçleriyle oyunu kavradılar ve bozdular. Köpeksiz köyde değneksiz gezmeye alışanlar bu kez şaşırdılar. Gamak'taki, Sungurlar'daki, Türk Demir Döküm'deki ve daha nice işyerindeki işçilerin kanları ve canları bahasına yarattıkları DİSK imajını hovardaca harcayanlardan hesap sorulacak. Hesap sorulmaya başlandı bile". (*Yürüyüş*, sayı 86, 30.11.1976)

DİSK'in 10. Kuruluş Yıldönümünde Beton-İş Sendikası

DİSK yönetimine TKP'lilerin hakim olduğu dönemde yayımlanan *DİSK Dergisi*'nin, Mart 1977 tarihli 33. sayısında "Kutlama Mesajları" bölümünde DİSK üyesi olmayan üç sendikanın mesajı yer alıyordu:

"SELAM, TÜRKİYE'NİN ONURLU İNSANLARINA,

"SELAM, TÜRKİYE İŞÇİ SINIFINA VE ONUN BİRİCİK SINIF VE KİTLE SENDİKAL ÖRGÜTÜ DİSK'E.

"Para babalarının azgın sömürü ve baskısı giderek yoğunlaşıyor. Kâr, daha fazla kâr diyerek siyasal karargâhları 'Milliyetçi Cephe' aracılığıyla tüm çalışanlara kan kusturan, özgür, barış dolu mutlu günler için savaşım veren yığınlara kan ve barut sunan tekelci sermaye güçleri, artık karşılarında, tüm dünyadaki sınıfdaşları gibi yiğitçe direnen işçi sınıfını buluyor.

"15-16 Haziran'ların yaratıcısı, 1 Mayıs'larda, şanlı 16 Eylül'lerde gücünü ve öncülüğünü dosta düşmana kanıtlıyor.

"İşte, Türkiye işçi sınıfının sınıf ve kitle sendikal örgütü DİSK, böylesi zorlu, çetin günlerin, utkan geleneğini sürdüren işçi sınıfının ürünü olarak 30 binlerden, milyonlara doğru gelişiyor, güçleniyor.

"DİSK'in savaşımlarının içinde saf tutan, ondan onur duyan, fakat, henüz DİSK'in içinde yer alamayan bizler, bir an önce DİSK'te bütünleşmenin savaşımını veriyor, onun heyecanını duyuyoruz!

"İşte böylesi düşüncelerle DİSK'in 'Onuncu Savaşım Yılını' kutlar, sıcak dayanışmalarımızı iletiriz!

"YAŞASIN İŞÇİ SINIFININ BİRLİĞİ!

"FAŞİZME GEÇİT VERMEMEK İÇİN TÜM ULUSAL DEMOKRATİK GÜÇLER ELELE!

"141-142'YE HAYIR!

"YAŞASIN DİSK!

"Bağımsız TÜM TOR-İŞ Sendikası G. Merkezi

"Bağımsız BETON-İŞ Sendikası G. Merkezi"

"Bağımsız AĞAÇ-SEN Sendikası G. Merkezi

(*DİSK Dergisi*, sayı 33, Mart 1977;147)

Beton-İş Sendikası'nın Örgütlenme Çalışmaları

Beton-İş Sendikası 1978 yılının ilk yarısında çeşitli işyerlerinde örgütlendi:

"Beton-İş Sendikası Başak Kiremit ve Merinet'de örgütlendi.

"Beton-İş İzmir ve Eskişehir'de hızla örgütleniyor.

"Beton-İş Sendikası'nın İzmir ve Eskişehir'de toprak işçilerinin örgütlenmesi savaşımının genişlediği belirtilmiştir. İzmir'de kurulu Merinerit Sanayii ve Eskişehir'de kurulu Başak Kiremit Fabrikası'nda örgütlenmelerin gerçekleştirilmesi üzerine basına açıklamada bulunan Beton-İş Genel Başkanı Mustafa Ayan, Eskişehir'de kısa bir dönem sonra Bölge Temsilciliğinin kurulacağını söylemiştir.

"İşverenin Çabaları Örgütlü Güçle Geriletiliyor

"Son dönem örgütlenmeler üzerine açıklamalarda da bulunan Ayan, Merinet işçilerinin toprak işkolunun sınıf ve kitle sendikacılığı ilkeleriyle donanmış Beton-İş Sendikasında bütünleştiğini belirtmiş, toplu sözleşme yetkisi isteminde bulunulduğunu; yetkinin Bölge Çalışma Müdürlüğü tarafından Beton-İş Sendikası'na verilmesine rağmen işverenin toplu sözleşme görüşmelerine katılmayarak Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne yasal sürenin dışında itiraz ettiğini söylemiştir. Ayan, ikinci bir yetki isteminde de bulunulduğunu belirterek şunları açıklamıştır: 'Girişimlerinden sonuç alamayan işveren Beton-İş Sendikası saflarında kenetlenmiş olan işçilere büyük paralar teklif ediyor. Ancak sınıf ve kitle sendikacılığını kendi işyerlerinde de yaşama geçirmek isteyen kadınlı erkekli işçiler kararlılık ve inançla işverenin istemlerini geri çevirmişler, kazandıkları mevzileri korumuşlardır. Sendikal eğitim çalışmasını da gündeme getirerek eğitim çalışmalarına başlamışlardır.'

"Merinet işçilerine toplu sözleşmeyle ileri haklar getirileceğini belirten Beton-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Ayan, toplu sözleşmenin kısa bir süre içinde başlayacağını da açıklamıştır.

"Eskişehir Toprak İşçileri İlk Kez Sınıf Sendikacılığı Saflarında.

"Öte yandan Eskişehir'de kurulu Başak Kiremit Fabrikasında Beton-İş Sendikası'nın örgütlenme çalışmalarını ilerlettiğini de açıklayan Mustafa Ayan, Türk-İş üyesi Çimse-İş Sendikası'nın daha önce yetkili olduğu işyerinde 150 işçinin çalıştığını, kısa süre içinde toplu sözleşme yetkisinin kesinleşeceğini belirtmiştir.

"Çimse-İş Sendikası yöneticilerini de eleştiren Ayan, Eskişehir'de ilk kez toprak işçilerinin sınıf ve kitle sendikacılığı ilkeleriyle donanmış Beton-İş Sendikasında örgütlenmiş olmasının önemine değinmiş, bölgede artan bir çaba gösterilerek örgütlenmenin genişletildiğini vurgulamıştır." (*Politika*, 29.5.1978)

Beton-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Ayan, 1978 yılı ortalarında sendikanın çalışmalarına ilişkin aşağıdaki açıklamayı yaptı:

"Beton-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Ayan:

"Ayan, sınıf ve kitle sendikacılığının sınıf biliminden aldığı güçle ulusal düzeyde örgütlenme çalışmalarını, Bursa Bölgesinde de geliştirdiğini belirterek, sendikal savaşımın kararlılık ve inançla yürütüldüğünü açıkladı.

"Toprak ve çimento işkolunda örgütlü Beton-İş Sendikası'nın Eskişehir, Adana, İzmit gibi bölgelerde örgütlenmesinin ileri boyutlara ulaştığı belirtilirken, Bursa'da Bölge Temsilciliği açıldığı ve Bölge Temsilciliğine Kemal Vardal'ın atandığı bildirilmiştir.

"Beton-İş Sendikası'nın Bursa bölgesinde de hızla örgütlendiği ve Bölge Temsilciliği açıldığı konusunda basına açıklama yapan Sendika Genel Başkanı Mustafa Ayan, bölgede geniş işçi potansiyelinin olduğunu belirterek, 'Bu bölgede özellikle Maden-İş Sendikasının özverili savaşımıyla uzlaşmacı sendikacılığın etkinliğinin kırılması, farklı işkollarında sınıf ve kitle sendikacılığının savaşımını boyutlandırmıştır', demiştir.

"Ayan, Bursa yöresinde toprak ve çimento işkolunda binlerce işçi çalıştığını da belirterek, işçilerin örgütsüz ve sosyal güvenlikten yoksun bırakıldığını söylemiş, son olarak Cam Kiremit ve Tuğla Fabrikasından çok sayıda

işçi çıkarılmasına rağmen Beton-İş'in örgütlenmesinin geriletilemediğini açıklamıştır. Bölge Temsilciliğine Kemal Vardal'ın atandığını da açıklayan Mustafa Ayan, sendikal mücadelenin inançlı ve kararlı olarak sürdürüldüğünü belirterek, birçok işyerinde örgütlenmenin ilerlediğini vurgulamış, bu konuda ileri noktalara gelindiğini söylemiştir.

"Orhangazi Toprak Sanayiinde Sendika Etkisizleştirilemeyecek Kadar Güçlüdür.

"Öte yandan Beton-İş Sendikası Bursa Bölge Temsilcisi Kemal Vardal, Sendika'nın yeni örgütlendiği Orhangazi Toprak Sanayii işyerinde çalışan işçilere işverenin işyerini kapatıyorum diyerek baskı yapmaya çalıştığını, ancak bunun engellendiğini söylemiştir. Vardal, önceki gün işverenin işçileri işyerine sendikalı oldukları gerekçesiyle almamak istediğini, ancak işçilerin işyerinden ayrılmayarak, bunun kanunsuz uygulama olduğunu söylediklerini açıklamıştır. Kemal Vardal, işten çıkarmaların yanında başka baskı yöntemlerine girişildiğini de belirterek, toplu sözleşme yetki isteminde bulunulduğunu, yetkinin kesinleşmesiyle toplu sözleşme görüşmelerine başlanacağını söylemiştir." (*Politika*, 1.6.1978)

Beton-İş Sendikası, bir işyerinde yaşanan yetki sorunu nedeniyle yaptığı açıklamada, işyerinde yetkili sendikanın açık irade beyanı yoluyla belirlenmesini talep etti:

"Beton-İş Başak Kiremit'te irade beyanı istedi.

"Tuna, irade beyanı uygulamasına geçilmesi için Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne başvurduğunu açıkladı.

"Eskişehir'de kurulu Başak Kiremit Fabrikasında örgütlenen Beton-İş Sendikası'nın üye çoğunluğuna sahip olmasına rağmen toplu sözleşme yetkisinin Türk-İş'e bağlı Çimse-İş Sendikası'na verildiği ve Beton-İş Sendikası'nın Bölge Çalışma Müdürlüğüne başvurarak irade beyanı uygulamasına geçilmesini istediği bildirilmiştir.

"Beton-İş Sendikası Eskişehir Bölgesi Görevlisi Yüksel Tuna tarafından basına verilen açıklamada, Beton-İş Sendikası'nın Eskişehir'deki örgütlenme çalışmalarını etkisizleştirmek için Çimse-İş Sendikası engelinin dayatılmak istendiğini belirtmiştir. 'Başak Kiremit'te özgürce sendikalarını seçen işçilere istekleri dışında bir sendikanın yetkisi verilmiştir' diyen Yüksel Tuna, Çimse-İş Sendikası'nın yetkisine itiraz edildiğini, Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne başvurularak irade beyanı isteminde bulunulduğunu açıklamıştır. Tuna, işyerinde çalışan 152 işçiden 115'nin irade beyanı istemiyle Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne başvurduğunu da sözlerine eklemiştir." (*Politika*, 8.6.1978)

Beton-İş Sendikası Hatay'da Betonsan Prefabrik Eleman Üretim Fabrikası'nda 16.11.1977 – 18.1.1978 tarihleri arasında bir grev uyguladı. Beton-İş'in diğer grevi de, Bursa'da 212 işçinin çalıştığı Can Kiremit ve Blok Tuğla San. ve Tic. A.Ş. işyerindeydi. 10.8.1978 günü başlayan grev, 4.10.1978 günü sona erdi. Beton-İş'in Balıkesir'de 96 işçinin çalıştığı Bilcanlı Toprak San.A.Ş.'ne ait kiremit ve tuğla fabrikasındaki grevi de 9.10.1979 günü başladı ve 14.5.1980 günü sona erdi.

12 Eylül 1980 darbesi olduğunda, Beton-İş'in (Çimento Seramik Tuğla Kiremit Çimento ve Topraktan Mamul Yapı Malzemeleri Sanayii İşçileri Sendikası) genel başkanı Mustafa Ayan'dı. Sendikanın genel merkezi, Şehit Fethibey Cad. No.13, Kat 7, Daire 208, İzmir adresinde bulunuyordu.